

Salsa!.doc

1

JAARGANG 7 | MAART 2011
DRIEMAANDELIJKE UITGAVE

NIEUWSBRIEF VAN DE VRIENDEN VAN HET LEUVENS STADSARCHIEF

Met een lach en een traan het nieuwe jaar in

Het was hartje winter met vrieskou en sneeuw, toen het Stadsarchief op 18 december zijn opendeurdag hield, die helemaal in het teken van onze vrijwilligerswerking stond. Toch zat de tot auditorium omgevormde leeszaal in de voormiddag afgeladen vol en gaven ook burgemeester Louis Tobback en schepen Denise Vandevoort acte de présence. Dat onze vrijwilligers, degenen die op maandag archief komen schonen en degenen die zich inzetten voor het Itinera Nova-project, belangrijke meerwaarde voor het Stadsarchief betekenen: dat was de boodschap die we die dag wilden overbrengen aan onze vrijwilligers zelf en aan al wie het wilde horen. De ploeg vaste medewerkers van het Stadsarchief kijkt met voldoening en tevredenheid terug op die geslaagde Opendeurdag. In de voormiddag maakten we via een reeks korte referaten stand van zaken op over onze vrijwilligerswerking. Inleidend vertelde dr. Gregory Vercauteren, stafmedewerker van FARO, het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed iets over het stijgende belang van vrijwilligers in het culturele werk in Vlaanderen en in Europa. Hij schetste de maatschappelijke context die er mee voor zorgt dat vrijwilligersinzet in de lift zit, maar die ook bepaalt dat vrijwilligers vandaag terecht uit zijn op een vrijetijdsbesteding waar ze ook een meerwaarde voor zichzelf in zien. Vervolgens stelden de archiefmedewerkers de verschillende vormen van vrijwilligerswerk en de momenteel lopende ontsluitingsprojecten voor. Een deel van het aanwezige publiek was duidelijk gekomen met het idee om eventueel ook vrijwilliger van het Stadsarchief te worden, want de nieuwe opleidingssessies om schepenbankakten te leren transcriberen liepen de aanmeldingen vlot binnen. De voormiddag eindigde op een feestelijke noot. De vrijwilligers kregen een geschenk: elk individueel een exemplaar van de splinternieuwe publicatie 7x7 en samen een symbolisch geschenk dat sindsdien onze leeszaal opsmukt. U kan er verderop in dit nummer van Salsa!.doc alles over lezen. Aansluitend verwendeten we onze vrijwillige medewerkers op een gezamenlijke feestmaaltijd.

Daarmee heeft het Stadsarchief 2011, dat tegelijk het Europese Jaar van de Vrijwilliger is alvast beloftevol ingezet. Tijdens de namiddag waren er dan druk bijgewoonde rondleidingen in het depot en werden er demonstraties gegeven met onze hoogtechnologische boekscanner. Het succes van deze opendeurdag heeft ons gesterkt in de overtuiging dat op tijd en stond actief communiceren met de buitenwereld en belangstellenden eens van dichtbij laten kennismaken met de vele aspecten van het archiefwerk zeker nodig is en ook rendoert.

Toch bracht de jaarwissel niet alleen maar vreugde en tevredenheid. Vanwege de administratieve regels in verband met de maximumduur van Activatiewerking bleek in januari dat we onvermijdelijk afscheid zouden moeten nemen van onze collega Josiane Bilterest. Gedurende drie jaar was Jos een zeer toegewijde en stipte collega, die zich gaandeweg ontpopt heeft tot een uitstekende depotverantwoordelijke.

Haar gedwongen vertrek heeft een leemte in onze archiefploeg gecreëerd waarvan we hopen dat ze snel ingevuld kan worden, maar waarvan we tegelijk ook weten dat het een hele tijd zal duren eer de efficiëntie en zorgzaamheid waarmee Jos het depot beheerde opnieuw een feit zou kunnen zijn. Ook via deze weg willen we Jos nog eens van harte bedanken voor haar inzet, haar collegialiteit en haar unieke inbreng in de goede werksfeer binnen het Stadsarchief. We hopen dat er voor haar snel een nieuwe werkomgeving is, waarin anderen van deze troeven mogen genieten.

MARIKA CEUNEN

I N H O U D

Met een lach en een traan het nieuwe jaar in	1
AKIRA – een hommage aan onze archiefvrijwilligers	2
Leuven in beeld Russische studenten in Leuven	3
De Koninklijk Leuven Sportief: een eeuweling met frisse benen	4
De Clarissen in Leuven en hun archief	6
Activiteiten van Salsa! vzw	8

AKIRA

een hommage aan onze archiefvrijwilligers

Tijdens onze opendeurdag stond er aan het einde van de voormiddag een heel bijzonder programma-onderdeel op de uitnodiging. Om onze vrijwilligers symbolisch te bedanken voor hun inzet en om het Europese Jaar van de Vrijwilliger op gepaste wijze in te zetten, lieten het Stadsarchief een heus kunstwerk vervaardigen, dat reeds enkele dagen voordien ingepakt in de leeszaal stond. Op het moment van de onthulling door schepen Denise Vandevort was de nieuwsgierigheid bij het aanwezige publiek (en zeker bij de vrijwilligers in de zaal) dan ook ten top gestegen. Nadat de schepen het touw doorgeknipt had en het doek gevallen was, verscheen er een levensgroot beeld van een vrouw met een wel heel bijzonder kleed. Kunstenaar Ludo Belemans (° Stokkem 1942 / opleiding beeldhouwkunst aan de Stedelijke Kunstacademie van Genk / afgestudeerd met prijs van de Academie 1982) gaf vervolgens zelf een woordje uitleg over de opdracht die hij gekregen had van het Stadsarchief en de invulling die hij daaraan gegeven had.

Ongeveer anderhalf jaar geleden bracht Marika mij twee dozen vol kopspelden en paperclips van allerlei formaten. Zij vroeg toen of ik daarmee "iets kon maken voor de vrijwilligers".

Ik heb toen ja gezegd maar onder twee voorwaarden. De eerste voorwaarde was dat er geen deadline was. Zoals alle gepensioneerden had en heb ik weinig tijd en moet er dus zuinig mee omspringen. Over

de tweede voorwaarde zal ik dadelijk iets meer zeggen.

Ik ben als een voorbeeldig vrijwilliger begonnen met het sorteren van alle ingrediënten. Kopspelden, zeer kleine, kleine, grote, zeer grote paperclips enz.

Tijdens dat sorteren dacht ik na over wat een archief nu eigenlijk is, en wat ik met die paperclips zou kunnen maken. Dat het dit beeld is geworden is wellicht te wijten aan het feit dat ik bij het sorteren steeds weer onvoorziene prikkels onderging. Geen cerebrale toestanden, maar het waren de kopspelden die zo ongeveer om de vijf seconden in mijn vingertoppen prikten.

In het archief worden getuigenissen van ons verleden bewaard en beschermd tegen ongunstige invloeden. Het gaat soms over heel kostbare, unieke stukken, maar veel vaker nog over heel alledaagse documenten die na verloop van tijd toch ook een heel bijzondere waarde krijgen. Al die archieven zijn zorgzaam afgeschermd en juist daardoor kunnen ze in zo goed mogelijke omstandigheden voor iedereen toegankelijk blijven.

De infrastructuur van het stadsarchief ligt als een beschermend kleed over de archiefstukken. Het is een beetje gepantserd, zoals een maliënkolder, maar toch ook elegant en uitnodigend om ernaar te kijken.

Ik heb een levensgroot beeld van een vrouw gemaakt en dat bekleed met zo'n

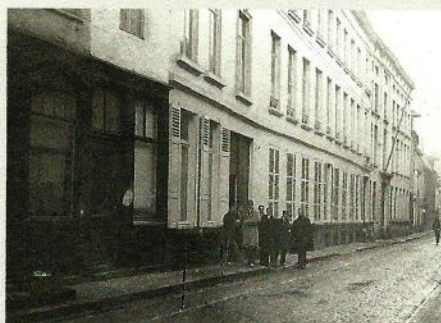
40.000 paperclips. Clips die archiefstukken samenvoegden toen ze nog geen archief maar gebruiksdokument waren en die er de voorbije jaren door geduldige vrijwilligershanden weer vanaf gehaald werden. Het kleed maakt zichtbaar hoe duidelijk die inzet van de vrijwilligers – van alle vrijwilligers in onze door economische winst gedreven samenleving – eigenlijk is, ook hier in het Stadsarchief. Het zou ongepast zijn om dit beeld hier zonder dat kleed te tonen. Maar nu is 't zoals het hoort: de vrouw showt het kleed en het kleed doet kijken naar de vrouw. Zo dragen ook de vrijwilligers bij tot de zichtbaarheid van het archief en geeft het archief hen gelegenheid om zelf niet over het hoofd gezien te worden.

Ik weet niet hoe ze heet, iedereen mag haar zelf een naam geven, maar ik noem haar Akira. Wie even doordent en beseft dat Leuven al een M heeft, snapt het wel. 't Klinkt vooral mooi vind ik. En ja, ik moet nog iets zeggen over die tweede voorwaarde... De tweede de voorwaarde was, dat ik een model nodig had. Zonder model had dit beeld immers niet gemaakt kunnen worden. Marika, dank je wel, je was een fijn model."

Leuven in beeld

Russische studenten in Leuven

Op de foto van een binnenkoer met witte gevel en palladio-boog, die we in de Salsadoc 3 publiceerden, kwam slechts één reactie. Raymond Stas situeerde het gebouw in de Mechelsestraat en gaf aan dat het de achtergevel van de voormalige brouwerij *de Zoeten Inval* in de Mechelsestraat was. Hij haalde zijn informatie uit *Leuven weleer 1* waarin Rik Uytterhoeven de verblijfplaats van de Russische studenten in de Rijschoolstraat beschrijft. Dankzij de hulp van Kjell Corens van het universiteitsarchief hebben we de opeenvolgende verblijfplaatsen van de Russische studenten te Leuven kunnen traceren.

Onder impuls van kardinaal Mercier (1851–1926) werd in 1921 het *Aide Belge aux Russes* opgericht, een steunfonds voor Russische studenten in België. De gebroeders priesters Clément en Auguste Derselle uit Namen kregen de opdracht om het project in Leuven op de rails te zetten. Op het einde van 1921 verbleven er reeds tien Russische studenten in Leuven, die in de loop van het tweede semester met een dertigtal werden aangevuld. Op het einde van academiejaar 1922–1923 had het ABR 42 studenten onder zijn hoede. Een jaar later was het aantal al opgeklommen tot 81.

Deze studenten verbleven in een gebouw in de Rijschoolstraat dat rector Mgr. Paulin Ladeuze (1870–1940) begin 1922 ter beschikking had gesteld. Het pand bleek al vlug te klein en een aantal studenten moest noodgedwongen worden ondergebracht bij de paters picpussen op de Ramberg. Ondertussen balanceerde het steunfonds ABR op het randje van het failliet. Einde

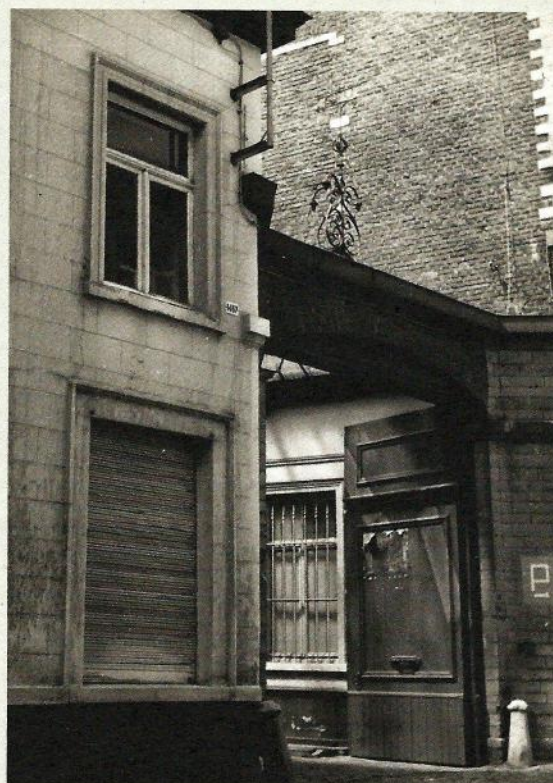
Door het succes van de rubriek over de niet-geïdentificeerde foto's, willen we u ook graag in 2011 een aantal foto's voorleggen, die onze vrijwilliger Florent Stillaert in de verschillende collecties tegenkomt. Door deze vorm van interactieve speurtocht hopen we dan ook in de loop van dit jaar de inventarisatie van de foto- en postkaartencollectie te verfijnen. Uiteraard krijgt u in de volgende nieuwsbrieven tekst en uitleg bij elk gevonden straatbeeld. Als oefening voor deze keer krijgt u rechts een foto van een inrijpoort ergens in een Leuvense straat voorgeschoteld.

1925 werd dan ook de jezuïet Robert Jourdain (1897–1952) naar Leuven gestuurd om het zwalpende ABR te redden. Het huis in de Rijschoolstraat en een studentenhuus op de hoek van de Bondgenotenlaan en de Leopold I-straat werden verkocht. Het gros van de studenten werd ondergebracht bij de jezuïeten in de Minderbroedersstraat. Een nieuwe organisatie werd opgezet: de *Foyer universitaire slave* (FUS) en in maart 1928 kon Jourdain een huis aankopen in de Mechelsestraat 189 (nu 155). Het pand in de Mechelsestraat was echter niet de voormalige brouwerij *den Zoeten Inval*, zoals Rik Uytterhoeven aangeeft in *Leuven weleer*. Dit gebouw werd immers al in 1928 in gebruik genomen door Ectors, die er zijn magazijn voor koloniale waren had ondergebracht.

Het Russisch tehuis werd tijdens de Tweede Wereldoorlog zwaar beschadigd door geallieerde bombardementen, wat dan ook het einde van de huisvesting betekende.

De Russische studenten beschikten ook over een eigen orthodoxe kapel. Aanvankelijk was deze kapel ondergebracht in het gebouw in de Rijschoolstraat 12. Het pand werd echter voor de bouw van de Technische

School in 1936 gesloopt. Het stadsbestuur stelde dan een lokaal in het Kolveniershof ter beschikking van de Russisch-orthodoxe parochie. In 1954 werd het interieur van dit Kolveniershof verbouwd tot jeugdherberg, waardoor de parochie opnieuw moest verhuizen. Ditmaal was dat naar de gewezen kinderkribbe Jourdain in de Justus Lipsiusstraat. Toen echter in 1974 dit gebouw verkocht werd aan de Provincie Brabant, verloor de parochie definitief haar locatie in Leuven.

MARIKA CEUNEN

De Koninklijk Leuven Sportief: een eeuweling met frisse benen

De fiets zoals we die vandaag kennen is bijna 120 jaar oud. In 1885 maakte John Kemp Starley de eerste versie waarvan het voor- en achterwiel even groot waren. Enkele jaren eerder was de kettingaandrijving al toegepast op tweewielers en in 1888 begon John Dunlop luchtgevulde banden te produceren. Tijdens de *Belle Époque* tot aan de Eerste Wereldoorlog werd de wielersport enorm populair, ook in Leuven. Van destijds bestaande wielersmaatschappijen zoals *Veloce-Sport*, *de Leuvense Peetermannen*, *Royal Union Vélocipédique Louvaniste*, *de Stoempersclub* en *Louvain Sportief*, doorstonden enkel de beide laatstgenoemden de tand des tijd. Op 15 januari 2011 vierde de wielervereniging *Koninklijk Leuven Sportief* dan ook met terechte trots haar 100ste verjaardag. De officiële stichtingsvergadering van deze 'wielrijdersmaatschappij' had immers plaats op 16 januari 1911 in het Vlaams Huis in de Muntstraat.

Van professionele wielrennerij was er in die tijd uiteraard nog geen sprake. *Louvain Sportief* – vanaf 1966 *Leuven Sportief* – verenigde mannen die ervan droomden om na hun dagtaak op hun stalen ros wedstrijdzes te behalen. De club en ook al haar werkende leden waren dan ook aangesloten bij de Belgische Wielrijdersbond (BWB). Volgens de statuten was het doel van *Leuven Sportief* de uitbreiding van het wielrijdersport. Daarvoor zal den kring in-richten 1° uitstappen in groep; 2° koersen per ploeg; 3° allerhande wielrijdersspelen; 4° deelnemen aan de door andere kringen ingerichte feesten. *Leuven Sportief* organiseerde jaarlijks een eigen kampioenschap, maar de leden werden vooral ook aangemoedigd om elders de clubkleuren te gaan

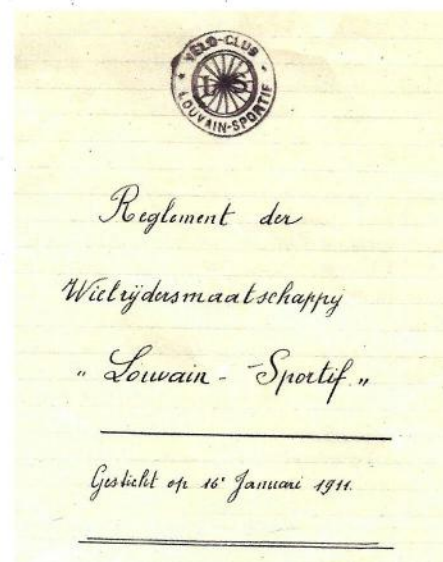
verdedigen. Deelnames aan de kampioenschappen van België en van Brabant behoorden vanaf het prille begin bij de doelstellingen. Wie daarvoor aantrad werd, aldus artikel 25 van de statuten, *ontslagen van alle toelagen en boeten*. Om lid te zijn betaalde men immers een eenmalig inkomgeld van één Belgische frank en een maandelijkse bijdrage van een halve frank. Voor de lidkaart van de BWB moest daar maandelijks nog één frank bovenop gelegd worden.

Bij de stichting waren er een twintigtal actieve leden. Het waren voornamelijk bestuurders en supporters van de velodroom die toen in de Platte-Lostraat groot succes oogstte. Bij haar eerste deelname aan het Belgisch Ploegenkampioenschap in 1911 wist *Leuven Sportief* zich meteen als vijfde te rangschikken. In het provinciaal kampioenschap werd de club zelfs derde. Het jaar nadien was het ledenaantal al gestegen tot vijftig en aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog tot ruim tachtig. In 1912 en 1914 was de club provinciaal kampioen geworden. Dan brak de wereldbrand het succesverhaal van *Leuven Sportief* echter abrupt af.

Zoals zoveel moest ook de clubwerking vanaf 1919 helemaal opnieuw opgebouwd worden. Dat lukte wonderwel. In 1919 had men al een derde provinciale kampioens-titel te pakken. Begin jaren twintig kocht *Leuven Sportief* een nieuwe vlag aan, die voortaan meeging naar alle koersen waar-aan leden deelnamen. In 1926 was de Leuvense wielierlegende Jef (alias Poeske)

Scherens lid van de club. Later stapte hij over naar de *Stoempersclub*. In 1927 bouwden enkele bestuursleden van *Leuven Sportief* een nieuwe velodroom op het oude oefenplein. Maar enkele jaren later besloot de club om zich volledig te gaan toelagen op het wielertoerisme en niet meer aan wielervedstrijden deel te nemen. Wel werd er ook aan zogenaamde samen-oefening gedaan: een soort rijdende acro-batie, waarbij de Leuvenaars in heel het land bekendheid verwierven met hun pira-mide. Twee rijen van elk vijf fietsers torsten op hun schouders een piramide van vier man hoog. De bovenste waaghals droeg de verenigingsvlag.

In 1936 kreeg de vereniging naar aanleiding van het 25-jarig bestaan de titel 'koninklijk'. Aan de vooravond van de Tweede Wereld-

oorlog telde de *Koninklijk Leuven Sportief* meer dan 100 actieve leden, die regelmatig samen op fietsuitstap gingen en met hun acrobatische demonstraties overal in het land prijzen wonnen. Met hun activiteiten haalden ze ook wielertoeristen vanuit heel het land naar Leuven. Zelfs nog in de beginperiode van de oorlog en de bezetting. Zo werd op 22 september 1941 een grote bijeenkomst voor de BWB-afdeling wielertoerisme georganiseerd. Deelnemers konden hun fiets stallen op de overdekte speelplaats van de gemeenteschool nr. 6 in de Naamsestraat, waar de politie ze bewaakte. Om 11.15u was er een ontvangst in de wandelzaal van het stadhuis met een voordracht over de geschiedenis van Leuven. Daarna kon men onder begeleiding van gidsen de stad verkennen. 's Middags konden degenen die zelf een lunchpakket konden meebrengen voor 2 frank nog een volkssoep verkrijgen in *Café de la Poste*, het clublokaal van *Leuven Sportief*. Wie een volledige warme maaltijd wou, kon voor 25 frank (of twee rantsoenzegels nr. 10) terecht in restaurant *Au Caveau* op het Mathieu De Layensplein. Voor toeristen met een kleiner budget verstrekke Frituur *Café Blauwputois* tegenover het station voor 16 frank soep, een voorgerecht en brood. Meteen na de oorlog werd de draad van de

clubwerking weer opgepikt. Na een laatste competitiedeelnahme voor samenoeveningen in 1946 concentreerde de clubwerking zich vanaf dan volledig op het wielertoerisme. In 1946 organiseerde de *Koninklijk Leuven Sportief* de eerste naoorlogse bijeenkomst van de Brabantse BWB-afdeling aan de Zoete Waters. Het jaar nadien zakten 600 deelnemers uit gans het land naar Leuven af voor een nationaal BWB-treffen. Maar door de opkomst en snelle populariteit van de moto kreeg het wielertoerisme het in de jaren '50 even moeilijk. Het aantal clubleden daalde en de activiteiten verschoven voor een deel van hen in de richting van kaartspel, pietjesbak en deelname aan de uitstappen die toentertijd met de autocar werden georganiseerd. Vanaf de zestiger jaren van de vorige eeuw vind *Leuven Sportief* zijn adem terug door ontspanning in groep en competitief uithoudingsvermogen te combineren in het zogenaamde brevetrijden. Daarbij legt men in groepsverband een bepaalde afstand via een vooraf uitgestippeld parcours af. Zo werd in 1961 deelgenomen aan Parijs-Brest-Parijs en een jaar later halen clubleden zelfs aan een heus 1000 km brevet. In 1964 organiseerde *Leuven Sportief* zelf een Drielandenbrevet, waarbij men op zaterdagochtend 22 augustus om 7 uur in Leuven

vertrok om na 500 km fietsen via Genk, Maastricht, Aken, Keulen, Eindhoven, Tilburg, Breda, Herentals, Aarschot en de Vaart 's anderendaags opnieuw te finishen aan de Browerij Artois. Deze tweedaagse werd in de jaren daarna nog enkele keren herhaald. Bij de viering van het zestigjarig bestaan in 1971 werd op 3 en 4 juli de vijfde uitgave van de 500 km van Leuven georganiseerd. Het weekend voordien had de Nationale Bijeenkomst van de Afdeling Fietstoerisme van de BWB ca. 3000 wielertoeristen uit alle delen van het land naar Leuven gebracht.

Naar aanleiding van hun eeuwfeest werden de bestuursleden van *Koninklijk Leuven Sportief* op 15 januari 2011 door burgemeester Tobback en schepenen van sport Van Hoof plechtig ontvangen op het stadhuis. De twee historische vlaggen die de vereniging bewaart – de oudste uit de jaren '20 van de vorige eeuw, de tweede aangekocht in 1948 – werden inmiddels in depot gegeven bij het Stadsarchief. Samen met het verenigingsdossier en enkele oude foto's van het clubbestuur vormen ze daar het archief van deze sportieve en belangrijke Leuvense sportvereniging.

MARIKA CEUNEN

De clarissen in Leuven en hun archief

De clarissen in Kessel-Lo zijn een kleine instelling met een navenant klein archief. Het is echter een mooi voorbeeld voor het archief van dergelijke instituten die een stad als Leuven kent of gekend heeft. Niet alle instellingen konden echter rekenen op een archivaris zoals Zr. Renild Soumillion die sedert 1985 met veel zorg en kunde het archief onder haar hoede nam en haar taak zo opvatte om "het geheugen van onze communiteit aan te leggen".

In 1969 verhuisde de gemeenschap van clarissen vanuit de Leuvense binnenstad naar een nieuw kloostergebouw op de helling van de Predikherenberg in het huidige Kessel-Lo. De communiteit had zich reeds in 1838 in Leuven gevestigd. De stichting was een realisatie van de charismatische abdis van het Brugse klooster, Marie-Dominique Berlamont, die rechtstreeks aan de basis zou liggen van 14 nieuwe kloosters in België, Engeland en Frankrijk. Het waren arme claren, of clarissen-coletien. Ze volgden de regel van de H. Clara maar behoorden tot de hervorming van de H. Coleta. Reeds voor de Franse Revolutie had Leuven reeds een clarissenklooster gekend, maar dan één van clarissen-urbanisten of Rijke Claren, waarvan het klooster aan de toenmalige Nieuwstraat tegen de eerste stadsomwalling lag. De gronden zouden na de afschaffing van het klooster door Jozef I in 1783 gebruikt worden om mee het nieuwe Volksplein (Ladeuzeplein) aan te leggen. Het organisatorisch talent

van de Brugse abdis zorgde ervoor dat de arme claren in de eerste helft van de negentiende eeuw de toonaangevende orde werden voor vrouwelijke slotkloosters, zelfs in die mate dat tot diep in de twintigste eeuw arme claren bijna synoniem stonden voor slotzusters.

In 1838 vestigden zes monialen uit het Brugse klooster zich in een huis in Drinkwaterstraat dat echter weinig geschikt was voor een definitieve vestiging en er werd een huis gekocht in de Slachtstraat dat echter al evenmin voldeed. In 1841 werd grond gekocht langs de Lange Nieuwstraat, de huidige Bogaardenstraat en kon de sterk gegroeide communiteit in 1843 naar een nieuw complex verhuizen. Het klooster beschikte eindelijk ook over een grote tuin, een noodzaak voor een slotklooster. De gemeenschap groeide overigens sterk aan en kon in de eerste tien jaar reeds 34 intredes noteren. Geografisch kruteerde het klooster overigens opvallend breed. Monialen afkomstig uit Oost-Bra-

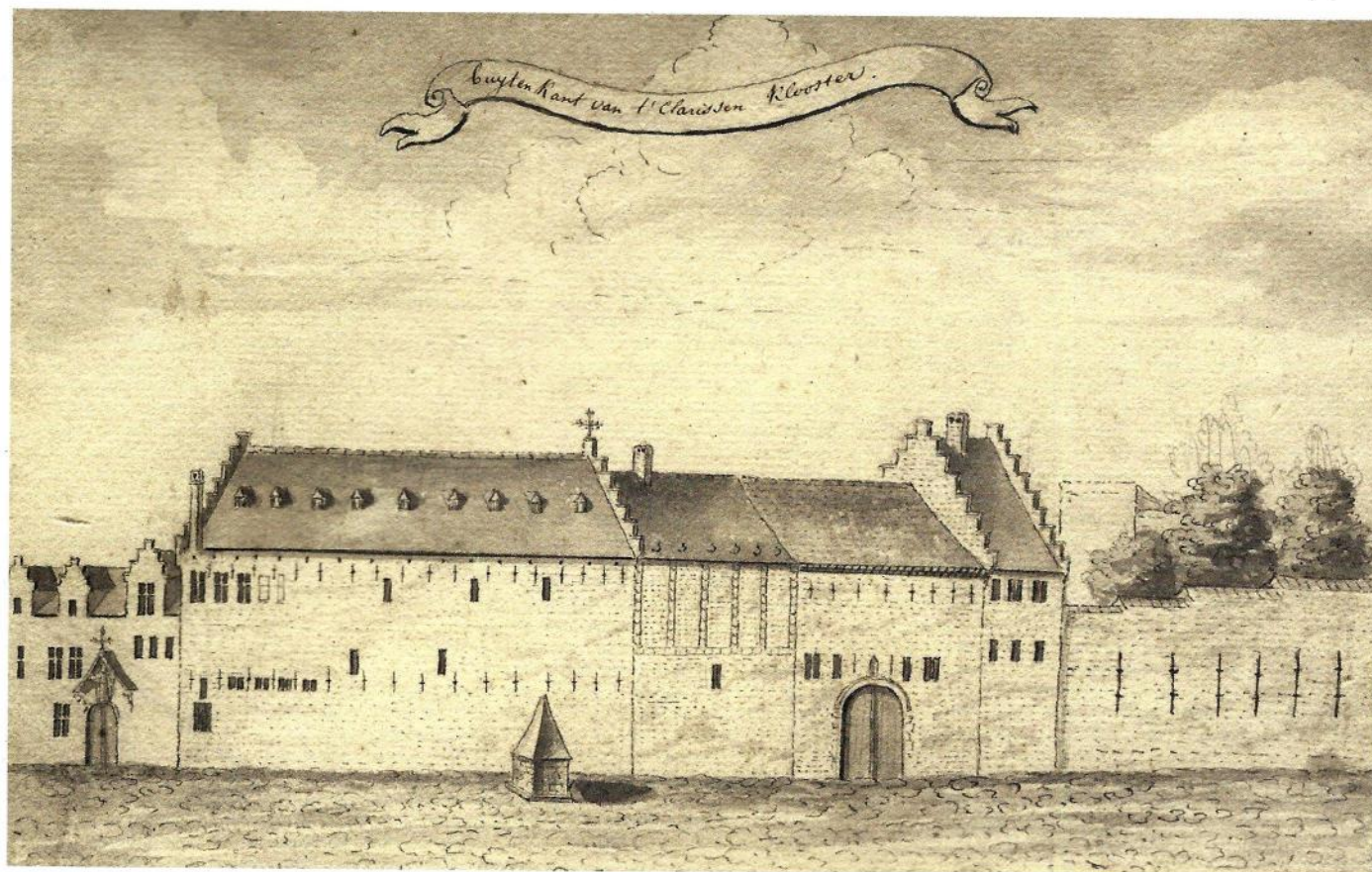
bant waren zeker het meest voorkomend, maar er kwamen zusters uit alle hoeken van Vlaanderen met geregeld ook intredes uit Nederland, zelfs uit Duitsland en Frankrijk. Vanuit Leuven werden overigens meerdere malen zusters uitgestuurd naar nieuwe stichtingen in Engeland. Het klooster was sterk geïntegreerd in de Leuvense samenleving. Het kon rekenen op een aantal belangrijke weldoeners als kanunnik David en rechtenprofessor Jozef van Biervliet die meer dan dertig jaar secretaris-generaal van de universiteit was. Tot 1938 hielden de clarissen, met name een aantal buitenzusters, er ook een kleuterschool open. De universiteit geraakte in de jaren zestig geïnteresseerd in dit grote perceel in de Leuvense binnenstad. Het kloostercomplex werd in 1967 verkocht, de universiteit zou er de Letterenfakulteit op bouwen en in 1969 verhuisden de zusters naar een nieuw kloostercomplex dat in Korbeek-Lo (nu Kessel-Lo) was gebouwd voor de Aalmoezeniers van de Arbeid.

De communiteit zou als deel van de franciscaanse familie natuurlijk steeds een intens contact hebben met de minderbroeders. Even intens was zeker hun relatie met de scheutisten die vanaf 1925 er de dagelijkse mis zouden doen.

Hun archief

Rond 1985 werd Zr. Renild Soumillion gevraagd om zorg voor het archief van het klooster te dragen. Ze vatte haar werk op om, zoals ze zelf schrijft, "het geheugen van onze communiteit aan te leggen". Op dit ogenblik bestond het archief eigenlijk enkel uit het *kronijkboek*, de koopakten van enkele percelen grond in de Bogaardenstraat, het professieboek en het necrologium. Ze vulde haar taak dus niet enkel in om het bestaande goed te bewaren wat er was maar ging actief op zoek naar die

stukken die konden getuigen over het clarissenleven in onze streek. Daarom houdt ze ook een zeer gedetailleerd dagboek bij, ook al omdat er in een kloostergemeenschap heel veel zaken informeel worden geregeld die nooit hun neerslag op papier vinden.

Het huidige archief bestaat behalve uit de reeds vermelde koopakten, hoofdzakelijk uit stukken in verband met het leven van de communiteit. Het bevat vooreerst normatieve documenten als de kloosterregel (in verschillende vertalingen) en de verschillende constituties (1838–1988; 1988–nu). De regel mag men beschouwen als de grondtekst van de orde, de constituties als de concrete regeling van het kloosterleven. Op lokaal niveau had ieder klooster ook nog een aantal eigen gebruiken, ze zijn tenslotte allemaal van elkaar onafhankelijk, maar de gewoonteböeken die dit regelden, zijn voor het Leuvense klooster maar fragmentair bewaard. De toespraken die de abdis houdt op de bijeenkomst van de religieuzen, de kapittels, zijn vanaf 1975 bewaard.

De communiteit hield vanaf haar ontstaan in 1838 tot in 1967 een *kronijkboek* bij. Vanaf 1969 kan het leven in het klooster in een dagboek gevolgd worden. Historische gegevens kunnen ook nog gevonden worden in de jaarlijkse nieuwsbrief, in dagorden en enkele historische nota's.

Gegevens over de leden zijn te vinden in twee documenten die iedere communiteit

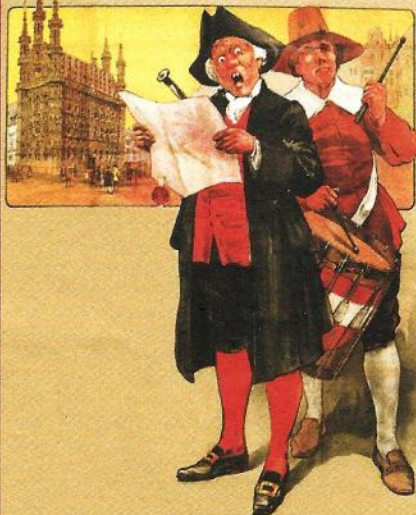
bijhoudt, met name het professieboek waarin de geprofeste religieuzen worden opgetekend vaak met behoorlijk wat gegevens en het necrologium, met een biografische exemplarisch verslag van de overleden zusters. Dossiers van de individuele zusters worden in het archief niet bijgehouden. De bijzonder activiteiten van de monialen, bijvoorbeeld in het kader van de federatie van de clarissenkloosters, blijkt wel uit het archief dat in verband met deze activiteit wordt bijgehouden.

Nogal wat archief is bewaard in verband met de vorming van de zusters, zowel voor de zusters in opleiding (als novice of tijdelijk geprofeste) als voor de geprofeste zusters (na hun plechtige professie). Hierover is er relatief weinig oud archief bewaard, met name toen dit volledig intern werd georganiseerd. De federatie van Vlaamse clarissenkloosters waarin het Leuvense klooster steeds prominent aanwezig was of andere organisaties, namen daarna een groot deel van deze opleidingstaken over. Hierover is de documentatie overvloedig. Gebed, getijden en bezinning nemen in een contemplatief klooster een centrale plaats in. Zo wordt in het archief ook brevieren, andere gebedenboeken, ritualen, ceremoniën en stukken in verband met devoties bewaard. Ook informatie over vieringen bijvoorbeeld naar aanleiding van eeuwfeestvieringen van de ordeheiligen (Coleta, Clara, Franciscus) en andere evenementen die in het klooster werden georga-

niseerd worden zoveel mogelijk bewaard. De clarissen zijn zoals gezegd een contemplatief klooster maar het klooster heeft ook steeds een aantal activiteiten uitgevoerd, misschien niet in de eerste plaats omwille van economische redenen, hoewel dit toch wel een zekere rol speelt, maar omdat arbeid belangrijk wordt gezien in hun religieuze vervolmaking. Zo wordt er archief bewaard van het gastenverblijf, de er georganiseerde conferenties en bezinningen, de hostiebakkerij, het naaiatelier en de andere voorwerpen die door monialen werden gemaakt en een uitgeschreven interview met de langstlevende buitenzuster die de kleuterklas had opgehouden.

Tenslotte bewaart het archief van de clarissen van Kessel-Lo ook nog stukken over de relaties met de Vlaamse clarissenfederatie, met de dienst Pro Monialibus in Rome (de internationale koepel van de clarissen), met andere individuele Vlaamse kloosters, met de minderbroeders, met paus en bisschop (bv. tot 1968 moest de bisschop zijn toestemming geven vooraleer een religieuze het slot mocht verlaten), met de lokale parochies en met de stad Leuven.

DEZE TEKST WERD GEREDIGEERD DOOR
MARC CARNIER OP BASIS VAN DE INFORMATIE
DIE ZR. RENILD BEZORGDE.
ZUSTERS CLARISSSEN
PREDIKHERENBERG 20
3010 Kessel-Lo

praktische informatie

Salsa! vzw
Samen Actief voor het
Leuvens StadsArchief!

Maatschappelijke zetel
Stadsarchief Leuven,
Rijschoolstraat 4/001
3000 Leuven

www.leuven.be/salsa
salsa@leuven.be

Bestuursleden

Marc Carnier (penningmeester),
Bert Desmedt, Mich De Winter
Luc Grégoire,
Gustaaf Janssens (voorzitter),
Hendrik Ollivier (secretaris), Adel Pex

U kan lid worden van Salsa! vzw

door overschrijving van
€ 15 (voor gewone leden) of
€ 30 (voor steunende leden)
op volgend rekeningnummer:
IBAN BE93 068-2420772-67
Dit lidgeld omvat de driemaandelijkse
nieuwsbrief, mogelijkheid tot aankopen
van de eigen publicaties en gratis
toegang tot de activiteiten van de
vriendenkring.

Stadsarchief Leuven

Rijschoolstraat 4/001
3000 Leuven
T 016 30 08 69
F 016 23 40 06
E archief@leuven.be

Openingsuren leeszaal

Dinsdag, woensdag: 9.00 tot 13.00 u
Donderdag: 9.00 tot 19.00 u
Vrijdag: 9.00 tot 13.00 u

Salsa!.doc

C O L O F O N

is een driemaandelijkse nieuwsbrief,
uitgegeven door Salsa! vzw,
de Vriendenkring van
het Leuvens Stadsarchief.

Het abonnement is inbegrepen
in de lidmaatschapsbijdrage voor de vzw.

Redactie

Marika Ceunen
Gustaaf Janssens

Redactieadres

Stadsarchief Leuven

Verantwoordelijke uitgever

Gustaaf Janssens
Maria-Theresiastraat 87
3000 Leuven

Foto's

Marika Ceunen,
Eric Dewaersegger,
Stadsarchief Leuven

Druk en vormgeving

Drukkerij Leën | Hasselt

Activiteiten van Salsa! vzw

Voorjaarsactiviteiten

Ook in 2011 organiseren SALSA! en het Stadsarchief een aantal lezingen en bezoeken.
Wij nodigen u graag uit voor volgende voorjaarsactiviteiten:

Zaterdag 2 april 2011 om 10.00 uur: rondleiding door Marc Derez in het universiteitsarchief van Leuven (Ladeuzeplein 21). Inschrijven voor deze activiteit kan via mail (archief@leuven.be) of telefonisch op het nummer 016/30 08 69.

Erfgoeddag 2011 thema Armoede troef

Op 1 mei is het weer Erfgoeddag. Het Stadsarchief van Leuven is ook dit jaar weer van de partij en stelt in het historische stadhuis twee projecten voor. In de schatkamer kunt u de tentoonstelling over de sociale woningbouw van Renaat Braem bezoeken. Deze tentoonstelling werd opgezet in samenwerking met Centrum Vlaamse Architectuurarchieven, Stad en Architectuur vzw en behandelt het complex Sint-Maartensdal dat in de jaren '60 werd gebouwd voor de huisvesting van 786 gezinnen.

In de vroegere klerkenkamers kunt u genieten van een fotopresentatie over de Leuvense weldadigheidsinstellingen van het begin van de twintigste eeuw. De foto's zijn afkomstig uit een album dat op 8 mei 1904 aan het prinselijk paar Albert en Elisabeth ter gelegenheid van hun bezoek aan Leuven werd overhandigd.

